

Verkondiging

Gemeente in de Heer Jezus Christus,

‘Kom je nog wel eens in de kerk?’, vroeg ik. Ik sprak met een gemeentelid die alweer jarenlang ergens anders woonde. Ik schrok zelf een beetje van mijn vraag omdat het van de kant van een predikant nogal controlerend kan overkomen. Maar dan reken ik natuurlijk buiten de assertiviteit de Amsterdamse Thomasganger eigen. ‘Ach’, antwoordde zij, ‘je weet hoe het gaat. Je komt één keer, niet. Je komt twee keer niet of drie keer. En dan ontdek je dat dat ook een manier van leven is. Dat je het eigenlijk ook niet zo mist’. Ik knikte begripvol. Natuurlijk kan dat. Er zijn zoveel mensen en zeker in onze stad, die zo leven. Dat gaat inderdaad prima en zonder enige vorm van gemis. Ik bedoelde haar eigenlijk te vragen of ze weer een nieuwe plek had gevonden om op adem te komen? Om op verhaal te komen. Om te kunnen verwijlen in de nabijheid van God of tenminste in de verhalen die van Hem de ronde gaan? Ik wist iets van haar grote behoefte en verlangen daarnaar en ik hoopte dat zij iets dergelijks ook elders gevonden had. Maar dat had zij niet en het kwam er ook niet echt van.

Hoe zou, zo vraag ik mij af, zij nu geluisterd hebben naar die overbekende gelijkenis van de zaaier die uitging om te zaaien, die Jezus vertelt? In dit verband is het goed om de context van deze gelijkenis even op te halen. Het hele lange dertiende hoofdstuk van Matteüs bestaat uit een reeks gelijkenissen die af en toe onderbroken worden door een uitleg daarvan aan zijn leerlingen. De gelijkenissen zijn gericht

tot de vele scharen die hem inmiddels volgen en voor wie hij zijn huis verlaat en zich neerzet aan de oever van de zee zodat zij hem kunnen horen. Zij lijken dus expliciet tot die scharen gericht te zijn en willen dus bij uitstek hen iets duidelijk maken. Zijn het er teveel? Vertrouwt Jezus hun motieven niet? Waarschuwt hij hen ergens voor? Spreekt hier ook de schrijver, de evangelist Matteüs, een woordje mee? Die inmiddels weet dat het in zijn jonge gemeente ook niet allemaal vlekkeloos is gegaan? Dat daar mensen zijn afgehaakt, verdwenen? Dat het dan toch zoeken blijft naar nieuw elan, nieuwe hoop en nieuw vertrouwen?

Een zaaier, zo vertelt Jezus, gaat uit om te zaaien. Maar het gaat niet goed. Een deel van het zaad valt op de weg. Ten prooi aan de vogels. Een ander deel op rotsachtige plaatsen waar het geen wortel kan schieten. Een ander deel tussen de dorens die het verstikken. En er is een deel dat op goede aarde valt en vrucht zal dragen, deels honderd-deels zestig - deels dertigvoud.

Je zou kunnen zeggen - en de nadere verklaring die Jezus zijn leerlingen van deze gelijkenis geeft, duidt daar ook op - dat Jezus op hetzelfde moment doet wat hij zegt. Het zaad is het woord van het Koninkrijk Gods. Dat is Jezus gaan verkondigen. Hij is de zaaier die dat zaad is gaan zaaien. Maar hij weet of heeft inmiddels ervaren dat lang niet alles van wat hij vertelt in goede en vruchtbare grond zal vallen. Heef hij daarmee inderdaad die grote schare op het oog? De schare die zich rondom hem verzamelt maar waarvan je ook niet precies weet wat hun motieven zijn. Onwillekeurig denk je dan aan andere tijden. De tijd van vollere kerken waarvan ook ik nog een staartje heb meegemaakt. De tijd waarin je je inderdaad af kon vragen waarom iedereen daar zat. Ik persoonlijk herinner mij nog een boer die strijk en zet op zondag 10.00

uur in de kerk in slaap viel om klokslag 11.00 uur weer uit zijn weldadige slaap te ontwaken. Overigens heb ik hem dat nooit kwalijk genomen en was het voor mij evenzeer een weldadige relativering van de impact van mijn preken. Maar het is vooral een te kerkelijke, een te conventionele associatie. Het gaat natuurlijk niet om de kerk en het behoud daarvan. Maar het gaat - heel precies gezegd - om de verkondiging van het woord van het Koninkrijk en daar dan iets van verstaan. Er iets van een consequentie uit oppikken. Een bepaalde beslissing nemen. Je leven een wending geven. Eigenlijk alleen als dat laatste ontbreekt, dan val je ten prooi aan alles. Het Woord van het Koninkrijk horen, kan iedereen en valt ook kennelijk iedereen toe. Maar erop vertrouwen, je eraan toe vertrouwen. Dat is een andere zaak.

Het is ook alleen in deze combinatie: het woord van het koninkrijk horen en dat verstaan, dat maakt dat het zaad in goede aarde valt. Het is ook typisch een aspect van het evangelie volgens Matteüs: niet zij die zeggen: Here Here, maar zij die de wil des Heren doen, zullen het Koninkrijk der hemelen betreden. Zij die kloppen en zoeken, hun zal worden opengedaan. Er wordt iets van de kant van de mens verwacht. Een hartstocht. Een ontvankelijkheid. Een hopen wachtend terwijl je zo goed en kwaad als dat gaat, de lamp brandende houdt.

Het houdt iets van een teleurstelling. De gelijkenissen worden dan ook net op dat moment uitgesproken als de eerste weerstanden zich melden. Als hele steden onverschillig doorgaan met leven, terwijl daar de messiaanse tekenen en verhalen de ronde deden. Als de tegenkrachten zich melden. Als zelfs zijn moeder en zijn broers niet begrijpen, waar de Messias moet zijn. In de context van dat realisme worden deze gelijkenissen uitgesproken.

Het gaat dus eigenlijk om dat moment dat je het Woord rondom het Koninkrijk wel hoort maar ook nog zoveel andere dingen die een beroep op je doen. Daaraan dreig je te bezwijken. Daarin ga je ten onder. Het groeit je letterlijk boven je hoofd en het verstikt je. Matteüs noemt het de Boze. Maar het is in feite het leven zelf dat je verstikt en verstrikt. Niet dat je daar nu in gelooft. Maar je gaat er eerder aan geloven. Het lukt je niet goed om je eraan te onttrekken. Maar langzamerhand raak je steeds meer ontworteld en word je door het leven overspoeld. Ten langen leste verdroog je. Raak je steeds meer verwijderd van je bronnen. Loopt je leven op de klippen van het bestaan.

Het is natuurlijk niet de kerk die de hoop levend houdt. En we moeten ook de terugloop van het aantal leden niet dramatiseren. Uiteindelijk is het ook in onze gelijkenis ook maar een deel van de schare die het woord horen en doen en zo veelvoudige vrucht voortbrengt. Maar ik kan er ook niet helemaal onderuit dat in huizen als deze iets van het Woord rondom het Koninkrijk wordt gehoord en opgevangen. Als de tekenen mij niet bedriegen, is het best zwaar omdat allemaal maar alleen en zelfstandig te doen. Er zijn ongetwijfeld ook wel andere motieven maar achter en onder het afscheid van veel prominente politici dezer dagen, schuilt ook de teleurstelling in de hardheid, genadeloosheid en het cynisme van de werkelijkheid. En natuurlijk went het leven zonder kerk. Maar eigenlijk wens je ieder mens de voeding toe van schoonheid, hoop en verlangen. Maar waar het blijkbaar wezenlijk om gaat, is of het lukt om dat ook bij jezelf vast te houden. Om erop te blijven hopen en vertrouwen, in weerwil van de werkelijkheid. In weerwil van het leven dat tegenvalt. Dat gemeen en weerbarstig is. Waarin gaat sterven wie jou zo lief is en rondom wie je met al je liefde, toch machteloos staat. Natuurlijk

dreig je daaraan onderdoor te gaan. En misschien niet eens veroordelend, maar veelmeer realistisch ziet Jezus dat in deze gelijkenis gebeuren. Weet hij dat die vele scharen hier ook niet voor gespaard zullen blijven. Hij hoopt alleen, en roept ons op, om ons daar niet aan over te geven. Om wat in ons hart is gezaaid, nooit uit te leveren aan de werkelijkheid. Maar bovenal blijft de oogst toch iets van een wonder. Dat tot onze eigen verwondering, wij wakker worden in het Koninkrijk der hemelen dat bloeit en geurt als een zomers veld om ons heen. Het zou alleen doodzonde zijn, als wij niet meer op de oogst zouden hopen.

Amen.